

Катерина ВЕЛИЧКО

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та бізнесу
Державного біотехнологічного університету (Харків)
eklevyna@gmail.com

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ ОСВІТІ

Штучний інтелект (ШІ) стає невід'ємною частиною сучасного світу завдяки його величезному потенціалу трансформувати різні сфери життя. Можливості ШІ вже сьогодні впливають на економіку, медицину, освіту, науку, комунікації та ін. сфери. Наприклад, ШІ дозволяє автоматизувати рутинні процеси, такі як обробка документів, розпізнавання мови для створення текстових стенограм або автоматизація логістичних операцій у бізнесі, а у сфері маркетингу, системи за допомогою ШІ здійснюється аналіз споживацьких вподобань, що дозволяє формувати точні рекомендації для клієнтів, як це роблять платформи на зразок Amazon чи Netflix.

У сфері освіти ШІ також відкриває нові можливості. Відповідно до звіту «Майбутнє цифрового навчання та викладання в європейських закладах вищої освіти» (*«The Future of Digital Learning and Teaching in European Higher Education Institutions»*) [1], який було опублікований Європейською асоціацією університетів, розглянуто ключові тенденції та рекомендації щодо цифровізації освітнього процесу в університетах Європи. Звіт підсумовує основні результати виконання проекту DIGI-HE, спрямованого на підтримку закладів вищої освіти у розробці та впровадженні стратегій цифрового навчання та наголошено на важливості ШІ та його важливості у системі сучасної європейської освіти.

Як відомо, ШІ являє собою технологію, де завдання вирішуються за допомогою розумного мислення. ШІ здатний моделювати аспекти людської поведінки, а головною особливістю є його спроможність до самонавчання на основі отриманих даних та «досвіду». Особливий інтерес до ШІ пояснюється його здатністю відкривати безмежні можливості для трансформації різних сфер діяльності. Ця технологія ще не оцінена у всій повноті її потенціалу, оскільки постійно розвивається, пропонуючи нові підходи до вирішення складних завдань, оптимізації процесів та створення інноваційних рішень.

Якщо мова йде про застосування ШІ в університетській освіті, то за допомогою різних інструментів штучного інтелекту викладачі вже

зараз можуть суттєво вдосконалювати навчально-методичні матеріали курсів.

Зокрема, ІІІ дозволяє:

- автоматично створювати новий контент на основі заданих тем, полегшуючи процес підготовки матеріалів для лекцій і семінарів;
- перетворювати голос у текст і навпаки, що є зручним для створення транскрипцій лекцій або інтерактивних тренінгів;
- візуалізувати навчальний матеріал за допомогою графіків, інфографіки чи навіть інтерактивних моделей, роблячи контент більш зрозумілим і унікальним;
- аналізувати наповнення курсів і надавати рекомендації для їх удосконалення, наприклад, пропонуючи додати нові джерела чи адаптувати матеріал для конкретної аудиторії;
- автоматизувати рутинні завдання: перевірку тестів, створення персоналізованих завдань для студентів, управління розкладом тощо.

Такі переваги дозволяють суттєво підвищити ефективність навчального процесу, зробивши його більш інтерактивним і орієнтованим на здобувача [2].

Характеристика освітніх програм та платформ на основі ІІІ, що мають освітню компоненту представлено в табл. 1.

Таблиця 1

**Систематизована характеристика платформ на основі ІІІ
для використання в освітньому процесі**

Категорія	Програма / Платформа	Характеристика
Персоналізоване навчання та допомога	Duolingo	Адаптація мовних курсів до рівня здобувача, моніторинг прогресу
	Khan Academy (з інструментами ІІІ)	Персоналізовані рекомендації для здобувачів на основі їх відповідей
	Socratic by Google	Вирішення задач, пояснення складних тем
Створення навчальних матеріалів	Quizlet	Генерація флешкарт і тестів, адаптація до потреб здобувача
	Content Technologies, Inc.	Автоматизоване створення підручників і навчальних матеріалів
Освітні платформи для викладачів	Edmodo	Аналіз взаємодії: викладач – здобувач, пропозиція індивідуальних ресурсів
	DreamBox Learning	Адаптивні математичні завдання для учнів різних рівнів

Категорія	Програма / Платформа	Характеристика
Автоматизація оцінювання	Gradescope	Автоматизація перевірки завдань, включаючи есе та програмний код
	Turnitin	Виявлення плагіату, аналітика академічної доброчесності
Віртуальні репетитори та помічники	TutorAI	Автоматизована допомога у навчанні з різних предметів
	ChatGPT (OpenAI)	Відповіді на запитання, пояснення тем, створення навчальних матеріалів
Розширена аналітика та управління	Altus Assessments	Аналіз поведінки та мотивації здобувачів
	Learning Management Systems (LMS) (Blackboard, Canvas)	Аналітика прогресу здобувачів управління курсами
Інтерактивні технології	Google Lens	Розпізнавання тексту, пошук інформації за зображеннями
	ClassVR, zSpace	Створення інтерактивного середовища через віртуальну та доповнену реальність
Навички програмування та технічні знання	Code.org	Навчання програмуванню за допомогою алгоритмів III
	AI Dungeon	Розвиток творчого письма та уяви через інтерактивну гру
Інструменти для організації	Notion AI	Створення нотаток, планів і організація навчального процесу
	Caktus AI	Освітній асистент для автоматизації написання есе, вирішення задач та ін.
Для розвитку креативності	Canva (з AI Magic tools)	Створення інфографіки, презентацій і відео
	DALL·E	Генерація зображень для ілюстрування навчальних матеріалів

Проте, у застосуванні III є і деякі недоліки, а саме: неточність і недостовірність інформації, яку може надавати III, особливо у випадку роботи з складними або вузькоспеціалізованими темами; ризики для академічної доброчесності, адже студенти можуть використовувати III для автоматизованого написання робіт, що ускладнює оцінку рівня їх реальних знань; необхідність критичного

мислення: викладачі повинні уважно перевіряти результати роботи ІІІ та враховувати можливі помилки чи упередження алгоритмів; проблеми конфіденційності: зберігання даних здобувачів і викладачів у системах ІІІ може становити ризик для їхньої приватності.

Незважаючи на перелічені недоліки, ІІІ є найпотужнішим інструментом, який, за умови правильного використання, здатний трансформувати освіту, покращити її, зробити її більш гнучкою, доступною та адаптованою до сучасних потреб суспільства.

Саме збалансоване поєднання інноваційних рішень і традиційних підходів до навчання стане основою успішного впровадження ІІІ в університетську освіту. Це дозволить створити гнучку, доступну й сучасну освітню систему, що відповідає викликам цифрової епохи та вимогам суспільства майбутнього.

Література:

1. The Future of Digital Learning and Teaching in European Higher Education Institutions. URL: <https://eden-europe.eu/digi-he-final-report-the-future-of-digitally-enhanced-learning-and-teaching-in-european-higher-education-institutions/> (дата звернення: 19.01.2025).
2. Андрощук Аліна Геннадіївна, Малуго Олександр Сергійович. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education and Linguistics*. 2024. Vol. 3. No. 2. Pp. 27–35. DOI: 10.46299/j.isjel.20240302.04